

Привредни закони, књига друга, 1922.

Садржај

Закон о чувању пољскога имања

Закон о општинским кошевима

Правила и упутства за извршење Закона о општинским кошевима

Закон о накнади штете причињене злонамерном паљевином и намерним противзаконитим поништајем ствари

2013

Б. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених одлукама Државнога Савета, Касационога Суда и т. д.

Св. Б.

ИЗДАЈЕ ГОЈКО НИКЕТИЋ

ПРИВРЕДНИ ЗАКОНИ

КЊИГА ДРУГА.

- 1.° Закон о чувању пољскога имања.
- 2.° Закон о општинским кошевима са Правилима и упутствима за његово извршење.
- 3.° Закон о накнади штете причињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари.

2604

Уведено у нови инвентар бр. 9013

1 јануара 1942 год.

Београд.

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1, Кнез Михаилова 1.

1922

САДРЖАЈ

Закон о чувању пољскога имања	стр.	5
Закон о општинским кошевима	. „	25
Правила и упутства за извршење Закона о општинским кошевима	. . „	43
Закон о накнади штете причињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари	. „	77

Циб. о.
35523

8108

Учл. бр.
35523

ЗАКОН
О ЧУВАЊУ ПОЉСКОГА ИМАЊА

БЕОГРАД
Штампарија „Гундулић“ М. Пешића и М. Милићевића
3, Доситејева ул. 3.
1922

8108

ЗАКОН

О ЧУВАЊУ ПОЉСКОГА ИМАЊА

од 22. априла, 1885. год.

Чл. 1. — По овом Закону судиће се све штете које се учине на њивама, ливадама, виноградима, баштама, вотњацима, пашњацима, браницима, без обзира да ли се то тиче оградe, усева или земљоделских справа и тежачке спрежне стоке.

Кривице, које су се до сад судиле по Кривичном Закону, судиће се и од сад, ако прелазе мере овога Закона.

Види чл. 2. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 2. — Иступе противу овога Закона извиђа и суди општинска власт по званичној дужности.

Распис Министра Народне Привреде од 19. марта, 1886. год., ЗБр. 351.: Упоредујући пропис чл. 2., којим је одређено да иступе противу овог Закона извиђа и

суди општинска власт по званичној дужности, са чл. 24. где је опет речено, да ће општински судови узимати у поступак суђења око накнаде штете учињене на пољском добру само на тужбу заинтересованог, — а имајући у виду и оно наређење из тач. 3. чл. 19. истог Закона, по коме је оштећени дужан да за осам дана, од дана кад му је јављено о учињеној штети, поведе парницу код надлежног суда за накнаду, — по свима овим прописима, сва она радња, која се код општинских судова чини и предузима, односно питања о накнади штете, треба да је одвојена од радње, која се по званичној дужности мора да предузима, односно питања кривице и односно казне, и да се свако овако питање расправља одвојеном и засебном пресудом или решењем, у коме ће се случају свагда по жалби заинтересованог лица, пресуда општинског суда, изречена о накнади учињене штете, моћи слати суду окружном, а пресуда изречена по кривици на расматрање надлежној полицијској власти.

Види чл. 25. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 3. — Казне, на које се иступници могу осуђивати по овом Закону, новчане су; а на

случај да осуђени не буде у стању платити суму на коју је осуђен, замењиваће му се новчана казна затвором, рачунајући суму до пет динара у дан затвора.

Види чл. 5. — 11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 4. — Наплаћене суме у име казни нападају општинској каси.

Види чл. 25. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 5. — Количину новчане казне одређује, на предлог општинског суда, општински одбор у почетку месеца марта сваке године. То одређивање бива овако: утврдиће се за сваку врсту штета које су побрајане у члану 1. јединица мере и сума казне за ту меру. Одређена тарифа приковаће се на општински дом и не може се мењати у току године већ мора да остане у снази за годину дана.

Види чл. 1., 3. и 6.—11. зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 6. — Код стрмних жита и ливада биће јединица мере квадратни метар, код кукуруза струк, код винограда чокот (гица) ит.д.

Види чл. 5. и 7.—11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 7. — Сваки учињен иступ против овог Закона повлачи за собом сем казни по овом Закону још и одговорност за накнаду штете. Види чл. 5., 6. и 8.—11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 8. — Штету и трошкове накнађује увек онај чија је стока, која ју је учинила. Ако су слуге или млађи узрок учињеној штети, сопственицима стоке стоји отворен пут да траже накнаду од слуге или млађих у опште.

Види чл. 5.—7. и 9.—11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 9. — За накнаду учињене штете стоји одговоран онај чија је стока штеточина била на првом месту самом стоком својом, а ако вредност стоке не покрије суму штете, и осталим својим имањем.

Ако је штета учињена од стоке разних сопственика па се не могу пронаћи чија је управ стока учинила штету, биће одговорни сви сопственици оне стоке, која се на потрвеном (оштећеном) добру нашла.

По свршеном извиђају поделиће се сума

оштете према броју и врсти стоке на дотичне сопственике.

Види чл. 5.—8., 10. и 11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 10. — Сваки је одговоран за штету коју учини другом ком на пољском добру.

Ако више њих заједно учине такву штету, они јамче један за све и сви за једног како за накнаду учињене штете, тако и за накнаду трошкова.

Види чл. 5.—9. и 11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 11. — Ове трошкове сачињавају путнина и дневница вештака, накнада сведоцима, трошкови и дангуба оштећенога, издржавање у потрици ухваћене и у обор сагнане стоке. Дневница вештака не може бити већа од 3 динара, а општински одбори ће је у граници те суме одређивати.

У име оборине наплаћиваће се од крупне стоке (вола, краве, јунице, јунета, коња, кобиле, бивола, магарета, мазге) по 50 пара динарских, за ситну стоку по 20 пара динарских, а за пернату живину по 10 пара од комада.

Ова такса наплаћује се у корист пољског чувара, који стоку у обор угна.

Види чл. 5.—10. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 12. — Пољске чуваре поставља и отпушта општинска власт.

Но не може узети у ову службу онога који

1, није навршио 21 годину,

2, који је осуђиван за злочин, преступ или иступ учињен из користољубља, и

3, у опште онај, који је због ма какве кривице осуђиван на дужи затвор од шест месеци.

Ако наступи који од ових случајева, пољски чувар мора се одмах отпустити из службе.

Види чл. 13. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 13. — Одбор општински одређује плату пољским чуварима. Они полажу заклетву пред свештеником. Заклетва им овако гласи:

„Заклињем се јединим Богом и свим што ми је на овом свету најмилије и најсветије, да ћу поверена ми пољска добра чувати, да ћу свагда истинито пријављивати оне који учине штету повереном ми пољском добру, да ћу без икаквих обзира вршити дужност моју по-

штено и савесно, и како право радио и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света“.

Види чл. 12. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 14. — Да би се сваки покоравао наредбама пољског чувара, мора он при себи носити уверење као доказ да је он заиста законом признати чувар дотичних добара. Сем тога треба да има какав видни знак, по коме ће га свако лако моћи да позна. А кад врши службу носиће оружје.

Знаке за пољске чуваре прописаће Министар Народне Привреде.

Види чл. 14. и 16.—18. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 15. — Заклети пољски чувари сматрају се, када службу врше, као заклети стражари. Њихов исказ као таквих, потпун је доказ по Закону о поступку судском у кривичним делима.

Види чл. 14. и 16.—18. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 16. — Кад пољски чувар ухвати кога да у пољу краде или штету чини, мора га, ако

му је непознат, ухватити и спровести општинском суду, а позната му човека јавиће општинском суду.

Онога што бежи, мора пољски чувар гонити и изван атара своје општине. Њему мора сваки, на позив његов, помоћи да хвата онога што бежи.

Види чл. 14., 15., 17. и 18. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 17. — Од онога што га је ухватио, властан је пољски чувар да одузме све што је дотични украо, као и справе којима се служио при крађи или при чињењу штете. Све ово има пољски чувар предати дотичном општинском суду, који ће то или вратити ономе чије је, или, ако се не зна чије је, продати у корист своје касе.

Види чл. 14.—16. и 18. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 18. — Стоку коју чувају општински пастири не ће пољски чувар никад терати у обор. Њу ће само отерати са добра на коме се је у потрици затекла, а прибележити имена сопственика стоке, број и врсту њихову, као

и име пастира, па све то јавити општинском суду ради даљег поступка.

Стоку из других општина мора пољски чувар отерати у обор и о томе известити општински суд, који ће даље радити шта треба.

Коју стоку пољски чувар не би могао да истера из добра, властан је убити је. Ово је нарочито дозвољено код штеточине пернате живине и код свиње. Од убијене животиње даје се накнада штете оштећеноме, а што претече враћа се сопственику.

Види чл. 14.—17. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 19. — Кад општински суд добије извешће од свог пољског чувара, он ће одмах о томе известити како сопственика дотичне стоке, ако се знаде који је, тако и онога коме је учињена штета.

Ако се не знадне сопственик стоке, поступиће се по Закону о мангупима.

Оштећени је дужан од дана овог саопштења па за осам дана повести парницу за накнаду штете код надлежног суда (чл. 24 и 25). Ако у том року не тужи за накнаду штете, вратиће се ухваћена стока своме сопственику,

пошто се наплати казна, трошак око издржавања и остале таксе.

Општински ће суд и пре пресуђења вратити сопственику стоку, ако положи кауцију у суми коју тужилац тражи у име оштете поред казне и трошкова.

Ако је вредност ухваћене стоке већа него вредност казне, штете и трошкова, општински суд задржаће онолики број стоке у обору, колики ће бити довољан да та потраживања осигура, а осталу стоку вратиће сопственику.

Види чл. 20. и 21. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 20. — И сопственик добра или његов чувар властан је стоку или живину коју у свом добру затече, отерати у обор, али о томе мора најдаље за 24 сата да извести кмета, који ће даље поступити по закону.

У овом случају пола оборине припада општини, а пола сопственику или чувару, који је стоку у обор угнао.

По чл. 20. Зак. о чувању пољског имања сопственик добра, кад затече чију стоку у своје имању, има права да је отера у општински обор, без обзира на то, да

ли је том приликом причињена каква штета или не, јер у овоме законскоме пропису не условљава се штета. — О. о. 8. јуна, 1912. год., Бр. 7810.

Види чл. 19 и 21. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 21. — Заклети пољски чувар дужан је о свакој крађи или штети на пољским добрима, да извести општински суд без обзира: да ли је ухватио онога који је крађу или штету учинио или није.

Види чл. 19. и 20. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 22. — Ако би крађа или штета улазила у кривице већег рода но што су оне о којима може да суди општински суд, овај ће по званичној дужности одмах то дело спроводити средској власти, односно окружном начелству, које ће даље поступити по Кривичном Законику и Поступку судском у кривичним делима.

Види чл. 1. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 23. — Суму накнаде за учињену штету, оцењују, где се парничари не сагласе, заклети процениоци. Њих има тројица. Свака парнична страна бира по једног а трећег одређује опш-

тински суд. Што ови нађу за право, то је коначно и обавезно односно вредности учињене штете.

Количина штете не зависи од количине казне, за коју одговара само учинилац дела. Она може већа а и мања бити од казне према процени вештака.

Процена се има извршити одмах, а најдаље у року од 48 сати. Она се мора ставити на протокол, који ће потписати сем проценилаца још и кмет.

Види чл. 8. и 11. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 24. — Суд општински узме у поступак суђења око накнаде штете учињене на пољском добру само по тужби заинтересованог.

Но где је општина састављена из више села, ту ће сеоски кмет са двојицом одборника или са два по закону способна лица оценити штету, па ако ова не буде већа од 20 динара, досудиће оштећеноме накнаду, противу чега нема жалбе.

Види чл. 25. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 25. — За накнаду штете од 20 до 200 динара судиће општински суд, а за штете од веће вредности судиће изабрани суд.

Расправљајући дело из чл. 25. Зак. о чув. пољ. имања, општински суд расправља два питања, питање кривично (из чл. 35. истог Закона) и питање грађанско (накнада штете). Па како по чл. 15. и 16. Полиц. Уредбе кривичне пресуде општ. судова расматрају више административне власти, а грађанске, према чл. 26. пом. Закона председник, односно одређене судије првостеп. судова, то је у случају, где пресуда општ. суда расправља и једно и друго питање, за расматрање исте, сваки по своме кругу, надлежна и полиц. власт и председник (односно одређени судија) првостеп. суда. — О. о. 18. фебруара, 1901 год., Бр. 1518.

Види чл. 2. и 24. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 26. — Односно изјаве жалби, важе прописи Грађан. Судског Поступка као и односно начина суђења.

Види §§. 20. и 21. Грађ. Суд. Поступка.

Чл. 27. — Да би се потрица свела на што мањи број, општински судови позвани су да потесе својих општина тако удесе, како ће се усеви једнога рода што је могуће јаче групи-

сати на једном крају потеса. Стрмна жита треба сејати одвојено од кукуруза и других позних плодова, а међу њивама не дозвољавати испусте.

Путови кроз потесе треба да су тако удешени да не кривудају и не пресецају на много места потес.

Где се чланови општине не би сагласили да учине сами собом што је напред наређено, учиниће то среска власт. Непослушни узеће се на одговор и казнити по кривичном закону.

Види чл. 28. и 29. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 28. — Докле год не буде сва храна са потеса дигнута, не сме се стока на испашу пуштати.

Општински одбор на предлог општинског суда одредиће рок забране потеса и пуштање у исте за пашу, но и у дозвољено време може сваки само на своме имању стоку пуштати.

У винограде и по усевима не сме се стока никада ни лети ни зими пуштати, тако исто не смеју се свиње пуштати по ливадама.

Који предступи претходне одредбе овог члана казниће се од 5 до 50 динара новчано или затвором од једног до десет дана.

Види чл. 27. и 29. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 29. — Забрањено је ићи по потесу изван пута и стаза. Стока која није у запрези или није везана (припета) не сме од 20 метара одстојања да се приближи потесу у времену, које је одређено предходним чланом.

Иступници против одредаба овог члана, казниће се са 5 динара или једним даном затвора.

Види чл. 27. и 28. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 30. — Општински суд позват је да се стара, да за стоку својих становника постави потребан број пастира.

Види чл. 31.—35. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 31. — Сваки становник дужан је своју стоку да истера на место, које општински суд

одредио буде, па да је ту преда општинском пастиру, који ће је терати на пашу.

Само у ограђеним просторијама могу појединци пустити на пашу своју стоку и онда је не морају истеривати и предавати општинском пастиру.

По заходу сунца, на један сат, пастир општински дотераће стоку на одређено место, са кога је сваки дужан терати своју стоку кући и тамо је чувати до даље означеног времена.

Види чл. 30. и 32.—35. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 32. — Где би биле месне прилике такве, да се стока не може дотеривати свако вече кући, ту ће се утеривати у обор, у коме ће преноћивети.

Види чл. 30., 31. и 33.—35. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 33. — На сахат пре изласка и на сахат по заласку сунца, не сме се стока остављати изван авлије или обора.

Види чл. 30.—32., 34. и 35. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 34. — Који преступи одредбе претходна два члана, казниће се новчано од 5 до 20 динара или затвором од једног до четири дана.

Види чл. 30.—33. и 35. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 35. — Који би хтео да пасе стоку на незаграђеном простору, може то чинити на свом земљишту само дању. Ако је то земљиште малено, мора стоку припети, а на већим просторијама може је и не препињати, али тада мора да има довољан број чувара, како не би стока са сопственог земљишта прелазила на туђе.

Који овако не ради, узеће се на одговор и казнити новчино од 5 до 20 динара или затвором од 1 до 4 дана.

Види чл. 30.—34. Зак. о чувању пољ. имања.

Чл. 36. — Закон овај ступа у живот за месец дана од дана када га Краљ потпише. Тада губе силу сва законска наређења, која су овом Закону противна.

ЗАКОН

О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА

од 19. децембра, 1889. год.

ЗАКОН

О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА

од 19. децембра, 1889. год.

Чл. 1. — Да би општине могле да укажу најнужнију помоћ својим становницима у исхрани, кад они услед неродице или каквог непредвиђеног случаја, као: пожара, поплаве, или града, остану без хлебне хране, или семена за сејање, имају се у свакој општини подићи општински кошеви и амбари, у којима ће се чувати храна за намирење ових потреба а коју ће становници општине бити дужни, да уложе по одредбама овога Закона.

Општине вароши и варошица могу новчаним улозима основати фонд за ове цељи, и у том случају не морају подизати кошеве. О томе ће се решити на општинском збору.

Види чл. 1.—3. Правила и упутстава

Чл. 2. — Храна у општинским кошевима мора бити у кукурузу или белом жити; њу улажу у општински кош све пореске главе, које плаћају ма који вид непосредног пореза, изузимајући слуге.

Ово исто важи и за улоге новчане.

Види чл. 1. Правила и упутстава.

Чл. 3. — Свака пореска глава (чл. 2.) мора да уложи, ако улаже у кукурузу, по 90 килограма у клипу, а ако улаже у белом жити — у пшеници, по 60 или у ражи по 70, у јечму или крупнику по 90 или овсу (зоби) по 100 килограма.

У општинама вароши и варошица, које су закључиле оснивање новчаног фонда, уложиће свака пореска глава по 8 динара у новцу.

Види чл. 2. Закона о општинским кошевима, — и чл. 1. и 15. Правила и упутстава.

Чл. 4. — Овом храном, односно новцем, располаже и рукује дотична општинска власт по прописима овог Закона. Храна ова као и новац не може се узети у попис ни за чији рачун, нити може послужити за залогу.

По чл. 4. Зак. о општ. кошевима, храна — кукуруз или бело жито — која се налази у општинским кошевима, не може се узети у попис нити бити предмет залоге. — О. о. 31. јануара, 1907. год. Бр. 1082.

Према чл. 5. Зак. о општ. кошевима кукуруз се у општинске кошеве прикупља у томе циљу, да се даје грађанима у крајњој нужди њиховој те се према овоме и тач. 10. §. 471. у вези са §§. 2. и 380. Грађ. Суд. Пост. не може на њега забрана ставити. — О. о. 3. марта, 1905. год., Бр. 2303.

На примање општине које произилази од продате општинске кошевске хране, по одобрењу Министра Народне Привреде, и које припада кошевскоме фонду, не може се према чл. 4. Зак. о општ. кошевима ставити забрана. — О. о. 4. фебруара, 1914. год., Бр. 906.

Види. чл. 19. и 20. Правила и упутстава.

Чл. 5. — Све општине су дужне да до краја 1892. године потпуно уреде своје кошеве или новчане фондове, попуне или једно или друго, и сав посао око овог сврше, како се то овим Законом прописује.

А у свакој потоњој години, храна или новац редовно ће се прибирати и од приновљених пореских глава, било да су оне проновљене прираштајем или досељењем.

Општина је дужна свакоме улагачу издати признаницу на уложени улог, био он у новцу или у храни.

Види чл. 4. — 7. Правила и упутстава.

Чл. 6. — Храна из кошева, прикупљена по Закону од 22. октобра, 1854. год. и његовим допунама, која је у готовини, као и она која је на дугу, у колико се може наплатити до означеног рока (члан 5.), сматраће се да је прикупљена од свију пореских глава дотичне општине, па ће се оно, у колико недостаје према броју пореских глава и одредбама овога Закона, подједнако прикупити од свију пореских глава и у одређеноме року (члан 5.) кошеви попунити.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 7. — Новце прикупљене у место хране у варошима и варошицама дужне су општин-

ске власти предавати јавним новчаним заводима на камату, с правом отказивања у свако доба.

Те новце не може ни општинска ни државна власт употребити ни на шта друго, до на целу, ради које се по овоме Закону храна у кошеве даје, и новци место хране прикупљају.

Види чл. 2. Правила и упутстава.

Чл. 8. — Која пореска глава у општини не положи свој улог у натури или новцу у одређеном року, општинска ће је власт принудити на то егzekутивним путем.

Види чл. 1. и 9. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 9. — Ко један пут, ма у којој општини уложи цео свој улог, било у новцу, било у храни, па се одсели у другу општину, у тој општини задобија право на зајам у храни, а не мора понова улагати овај улог.

Види чл. 1. и 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 10. — Кошеви и амбари, који су већ подигнути, и који постоје на основу Закона

од 22. октобра, 1854. године, имају се задржати и даље за ову целъ.

Види чл. 5. и 6. Правила и у-путстава.

Чл. 11. — Општински кошеви и амбари имају се подићи, с погледом на члан 5., и у толикој просторији, да се у њих може сместити не само прибрана храна, на основу члана 5. овог Закона, но да се у њих може сместити још за једну трећину више од прибране хране.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима — и чл. 5. и 6. Правила и упутстава.

Чл. 12. — Где се општина састоји из више села, потребни кошеви и амбари могу се подићи у сваком селу, ако то реши дотични збор села и ако је село веће од 50 пореских глава. У противном случају, за село мање од 50 пореских глава, има да се подигне заједнички кош и амбар у оном крају општине, где збор целе општине то реши.

Види чл. 10. и 11. Зак. о општ. кошевима, — и чл. 5. и 6. Правила и упутстава.

Чл. 13. — Кошеве и амбаре дужна је свака општина да подигне на сувом, оцедном и сигурном месту, и то у близини општинске односно селске куће, ради лакшег надзора и чувања хране, али ни сви потребни кошеви ни сви потребни амбари не морају бити под једним кровом, но могу бити подвојени у више зграда, ради сигурности од елементарних случајева.

Општински кошеви, према чл. 13. Зак. о општинским кошевима, могу се подићи само на општинском имању, у непосредној близини општинске зграда и на месту са повољним техничким условима. — О. Д. С. 11. марта, 1910. год., Бр. 1891.

Види чл. 7. и 8. Правила и упутстава.

Чл. 14. — Кошеве и амбаре подиже и одржава општина о свом трошку.

Види чл. 5.—8. Правила и упутстава.

Чл. 15. — Нова храна у кукурузу уноси се у кошеве месеца Новембра и Децембра, а

ситна храна од почетка Септембра до краја године. Сува пак храна прима се и уноси у свако доба године.

Храна, која није потпуно зрела, здрава и једра и која није потпуно чиста од уродине и других смеша, не сме се никако ни примати у кошеве и амбаре.

Види чл. 12. Правила и упутстава.

Чл. 16. — Сва храна у општинским кошевима и амбарима стоји под непосредним руковањем дотичне општине а под врховним надзором Министра Народне Привреде. За исправност количине хране која је примљена и смештена у кошеве и амбаре; за њено добро одржање и чување, као и за примљене суме новца у место хране, одговорни су солидарно они општински органи, који су за руковање и чување одређени.

Исто тако су они солидарно одговорни, ако храна или новчани улози нису прикупљени у одређено време.

Министар Народне Привреде прописаће Правила о руковању овом храном и новцем. Види чл. 19. и 20. Правила и упутстава.

Чл. 17. — Ради контролисања исправности количине хране, као и да ли се она одржава у добром стању, дужан је одбор општински бар један пут у години извршити преглед и премеравања хране и уверити се о исправности њене количине и каквоће. А стални окружни одбор може у свако време наређивати преглед и премеравање хране. Трошкови који се учине око овог прегледа и премеравања, падају на терет дотичне општине.

Види чл. 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 18. — За неоправдани мањак у храни у општинском кошу или амбару, осудиће се руковалац на накнаду штете; ако би се уз то нашло, да је у руковању храном било и злоупотреба, кривци ће се осудити и на казну по Кривичном Законику.

Чим се нађе ма какав неоправдан мањак у храни или неисправност у њеном одржању (чл. 16.) општински или стални окружни одбор или Министар Народне Привреде доставиће тај случај дотичној истражној власти, која ће, по свршеној истрази, дело спровести суду.

Види чл. 16. Правила и упутстава.

Чл. 19. — За вођење рачуна о општинској храни, односно новцу, приписаће Министар Народне Привреде у договору с Главном Контролом нарочите формуларе потребних књига најдаље за десет месеци, од кад овај Закон у живот ступи.

Види чл. 25. и 27. Правила и упутстава.

Чл. 20. — За нову храну, која се смести у кошеве и амбаре, признаваће се после прве године дана губитак у рачунима на име сасушивања и растура, и то код кукуруза 30%, а код остале хране 8%.

Види чл. 11. Правила и упутстава.

Чл. 21. — На крају године, а најдаље до краја Јануара идуће године, подносиће свака општина рачуне о храни или о новцу сталном окружном одбору и Главној Контроли на преглед и одобрење.

Тако исто је она дужна да на крају сваке године подноси Министру Народне Привреде извештај о стању хране у кошевима и амбарима, или то исто о новцу, ако је новац место хране.

Ако надлежни рачунопологач не би то у том року извршио, казниће га окружни одбор са 10 до 50 динара.

Види чл. 19. Правила и упутстава.

Чл. 22. — Сваки, који је уложио храну, било у природи било у новцу, има права, у случају нужде, за изхрану или за семе да тражи зајам у храни, и општина је дужна да му зајмом притече у помоћ. Количина зајма појединоме потражиоцу одређиваће се према потреби његовој, према имућности фонда и према целокупноме броју потражилаца тога времена у тој општини.

Храна ће се давати из општинског коша на зајам само на изхрану и онима, који је нису уложили у општински кош, али не могу с друге стране добавити храну за изхрану, а по закону би пали на терет издржавања општине.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 23. — Да се коме учини зајам, потребно је претходно одобрење општинског одбора, који ће имати да оцени умесност зајма. Чим се појави случај, да у једној општини траже

зајам више од једне петине њених пореских глава, општина је дужна да о томе одмах извести своју надзорну власт, а ова Министра Народне Привреде, како би се и он од своје стране постарао, да становници дотичне општине не дођу у критичан положај због изхране.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 24. — У општинама вароши и варошица, где је новчани фонд, неће се издавати зајам у новцу, већ у храни.

Тога ради општине ће претходно у таквим приликама јавним надметањем утврдити погодбу с једним или више лица, која ће издавати општини храну, потребну за њене потражиоце.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 25. — Сваки је зајмопримац дужан дати му количину хране вратити општини одмах по првој жетви или берби нове хране, а у времену кад се она прима у кошеве и амбаре.

Рок повраћаја зајма може Министар Народне Привреде подужити само на случај неродице или елементарног случаја, и то само за једну годину дана.

Храна се враћа у оној истој врсти у којој је и примљена, и то с процентом: код кукуруза 30%, а код остале хране 8% на сасушивање и на растур.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 26. — Све писмене радње око позајмљивања и враћања по овоме Закону ослобођавају се свих такса.

Види чл. 25. Правила и упутстава.

Чл. 27. — Кад нема бојазни да ће становници које општине доћи у оскудицу за своју изхрану, она може и дужна је, по одобрењу свога збора и Министра Народне Привреде, у случају нужде, притицати у помоћ и другој општини, пружајући јој зајам у храни односно новцу, на јемство њено, а под условима прописаним у чл. 25.

Види чл. 25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 28. — Храна која лежи у кошевима или амбарима замењиваће се увек новом, кад се нађе за потребно или корисно. Ово замењивање вршиће се на предлог општинског суда а по престанку одбора и одобрењу Министра Народне Привреде.

Замењивање хране новом и здравом може бити на три начина: или ће општински одбор донети одлуку, да сви улагачи приме равномерно стару или квару подложну храну на утрошак, с обавезом, да је сваки свој део дужан вратити у здравој и чистој храни с прописним процентом, и то још у истој години и времену кад се храна прима у кошеве; или ће општински одбор донети одлуку, а на основу ње тражити одобрење од Министра Народне Привреде, да се стара, квару подложна храна прода јавним надметањем, па да се за добивену суму новаца, такође јавним надметањем, набави нова, здрава храна, са прописаним процентом (чл. 25.). Овако ће се радити и у томе случају, кад се укаже прилика да се стара у кошевима лежећа храна може продати бољом ценом а у исто време нижом ценом набавити у кошеве нова храна. У оба ова случаја надме-

тање руководи општински суд, а цене, како за продају старе, тако и за куповину нове хране, контролише и одобрава стални окружни одбор.

Трећи је начин замењивања хране, кад се она још није почела кварити, да се стара храна са знањем и одобрењем сталног окружног одбора, уступи по пијачној цени војном магацину, а набавка нове да се изврши начином, предвиђеним у горњем другом случају замењивања.

Еиди чл. 11. Правила и упутстава.

Чл. 29. — Ако се за суму, која је добијена од продане старе хране, не би могло исто толико набавити нове, тода ће се мањак и прописни проценат (чл. 25.) попуњавати свагда на крају године равномерним разрезом од улагача,

Исто тако ће се попуњавати и сви други недостатци који би се појавили према броју пореских глава, а произлазити би таквим поводом, за који нико не може бити окривљен, као што су елементарни или други несавладљиви случајеви, или се, најзад, позајмљена ко-

личина хране није могла наплатити од дужника на начин, како се приватни дугови наплаћују.

Види чл. 18. Правила и упутстава.

Чл. 30. — На случај мобилизације војске, или на случај рата, може се храна, која се затекне у општинским кошевицама, односно новца, на предлог Министра Војног, а по решењу Министарског Савета, узети из општинских кошева, односно фондова, до две трећине и употребити на исхрану војске; али је држава дужна свакој општини вратити узету количину хране односно новца у року од десет месеци по свршеној демобилизацији, или храну исплатити у истом року новцем по пичним ценама, које буду тада владале.

Види чл. 27. Правила и упутстава.

Чл. 31. — Министар Народне Привреде прописује Правила и упутства за извршење овога Закона, најдаље за десет месеци, од кад овај Закон у живот ступи.

Кад овај Закон ступи у живот, престаје

важити Закон о општинским кошевицама од 22. октобра, 1854. године са свима његовим допунама.

Види чл. 12., 13. и 15. Правила и упутстава.

ПРАВИЛА И УПУТСТВА

ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ОПШТИНСКИМ
КОШЕВИМА И ЗА ВОЂЕЊЕ РАЧУНА О
ОПШТИНСКОЈ РАНИ ЗБР. 1844.

од 5. августа, 1890. год.

ПРАВИЛА И УПУТСТВА

ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА И ЗА ВОЂЕЊЕ РАЧУНА О ОПШТИНСКОЈ РАНИ ЗБР. 1844.

од 5. августа, 1890. год.

Чл. 1. — Рана у општинским кошевима има да се састоји или из кукуруза у клипу (неокруњена кукуруза) или из бела жита (стрмине, ситне ране) и то: или из пшенице, или ражи, или јечма, или крупника (пира, лимца) или овса (зоби). Но она не мора се састојати само из кукуруза или само из белог жита, но може бити упоредо и из једног и другог. Где је год могуће, да се поред кукуруза може прибрати у општински кош неки део и у белом житу и то у пшеници или ражи и обратно, ту треба настојавати, да се од тих врста усева рана и прикупља, јер су три наведена усева главни артикли за потребу лебне ране.

Где не успевају кукурузи и пшеница но само остале врсте белих жита, ту ће се прикупљати рана у оној врсти, од које се највише производи у тој општини; но на сваки начин општинска власт треба да настојава да ту главнији део ране буде у ражи или јечму.

Види чл. 1., 2. и 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 2. — Општине, вароши и варошица, које се реше да не прикупљају рану у природи, но да оснују новчаним уложима кошевски фонд, дужне су о томе донети своју одлуку до краја месеца децембра ове 1890. године и дужне су о томе извести Министра Народне Привреде преко својих надзорних власти.

Види чл. 1. и 7. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 3. — Рана општинска, ако се састоји из кукуруза, она се држи и чува у кошу (салашу, чардаку), а ако се састоји из бела жита она се држи и чува у амбару.

Види чл. 1. и 3. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 4. — Величина коша. а тако исто и амбара, који има да се подигне за једну општину или село, зависи од количине ране, која има у њему да се чува, а која ће количина ране имати да се чува у кошу или амбару зависи од броја пореских глава исте општине или дотичног села. Следујући подаци могу да послуже за основу изналажења нужне величине (унутрашње просторије) коша или амбара:

Општина мора на сваки 100 пореских глава да има ране, и то ако је она у кукурузу мора да је има 9000; ако је у пшеници, мора да је има 6000; ако је у ражи, мора да је има 7000; ако је у јечму или крупнику, мора да је има 9000; ако је у овсу мора да је има 10,000 килограма; и тако ако је општина од 500 пореских глава а рана се прикупља сва у кукурузу, она мора да подигне кош, у који ће моћи да стане не само 45,000 килограма што ће уложити 500 пореских глава, које већ у општини постоје, но у које ће моћи да стане још за једну трећину више (члан 11. Зак. о кошевима), ради смештања оне ране, која буде прикупљена од оних пореских глава, које у току времена умножене буду, и тако на 500 пореских глава

мора да има кош, у који ће моћи да се сме-сти 60,000 килограма кукуруза. Ако се пак рана прикупља у белом жити и то у пшеници, онда амбар на 500 пореских глава, мора да је толико простран да у њега може стати 40,000 кг.; ако се прикупља у ражи, амбар се мора подићи за 47,000 кг.; ако се прикупља у јечму или крупнику, амбар се мора начинити за 60,000 кгр.; а ако се прибира у овсу, амбар мора бити толико простран да у њега може стати 70,000 кгр.

Кукуруз у клипу разне је тежине по за-премини, те према томе, је ли више једар и здрав или обратно, штур и у кочању више развијен, даље јесу ли клипови више ситни или крупни, и је ли више или мање сув — може један кубни метар да тежи 350 до 460 кило-грама. За изналажење пак потребне величине коша треба узимати просечну тежину кукурузу на кубни метар у 400 кгр. и према томе ве-личину коша опредељивати. Према овоме ако је кош у унутрашњој просторији широк један и по а висок два метра, онда ће на сваки метар дужине тога коша моћи да стане 1200 кгр. кукуруза, кад се до врха напуни; ако је

висок два и по метра, онда ће стати 1500 кгр. При другојачој ширини и висини коша биће другојачија и његова кубна просторија по ме-тру дужине.

Ако се дакле подиже кош у ширини од једног и по и у висини од два метра, онда на сваки 100 пореских глава, које улажу 9000 кгр. кукуруза, а кош морају имати за једну трећину већи, дакле за 12.000 кгр., дужина коша мора бити 10 метара само за смештај ране а поред тога два до три метра више, из обзира на то, што се кош испред врата не може до врха да напуни, ако се нарочита пре-града не начини, и што непосредно до врата мора бити слободног простора за отварање врата унутра и за радове, који се у кошу имају да врше.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевицама.

Чл. 5. — Кош, било да се гради од прућа (поплета) или летава (танких даскица) треба да је издигнут над земљом 75 до 90 санти-метра и то на јаким растовим сојама или зи-даним стубовима. Кров коша треба да је си-гуран од закишњавања и завејавања снега и

треба да има велику стреју. Где је год могуће дужину коша не треба окретати на ону страну одкуд кише долазе, но зачеље или прочеље истога, а врата треба правити с дугачке стране на средини коша, а не са зачеља, као што се обично граде, јер се онда кош може да подели у два одељења, а то је потребно ради одвајања новије ране од старе.

Види чл. 5., 6., 10. и 11. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 6. — Ситна рана разне је тежине по запремини као и кукуруз, и то како поједине врсте између себе, тако и свака поједина за се. Међу њима пшеница је најтежа, а према једрини и чистоти плода, један кубни метар може да тежи 700 до 800 кгр., или у средњу руку 750 кгр. За пшеницом одма долази раж по тежини, која може да тежи 700 до 750 кгр. а у више прилика и достиже подпуну тежину пшенице; после ражи долазе јечам и крупник и теже у средњу руку 600 кгр.; напослетку овас, који може да тежи 400 до 500 килограма.

Но при изналажењу потребне величине амбара не сме се кубна просторија рачунати онако као код коша, који може да се пуни кукурузом до врха, но само по ширини и дужини амбара, а за висину треба узимати само један метар од патоса рачунећи, јер ситна рана да би се добро очувати могла, не треба да се држи у дебљем слоју од једног метра и то ако је сува, а ако је нова или није потпуно сува 40 до 60 сантиметара, па се и при тој дебљини слоја мора чешће превртати да се неби покварила.

Према овоме за смештање 40.000 кгр. пшенице, потребан ће бити амбар, који има површину патоса 55 метара квадратних, за 47.000 кгр. ражи 65; за 60.000 кгр. јечма или крупника 100, а за 70.000 кгр. овса 165 квадратних метара.

Види чл. 5., 10. и 11. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 7. — Амбар било да се гради од циља или од дасака (талпи) или од чатме треба да је издигнут над земљом 50 до 70 сантиметара и то на зиданим стубовима, треба да има

сигуран кров од закишњавања и завејавања снега, јак патос и довољно прозора. Ако је амбар од цигаља, треба да су дуварови изнутра глатко омалтерисани, а ако је од чатме, треба да су глатко олепљени земљом, која је умешана из иловаче и говеђе балеге, ако је од дасака (талпи) онда сви унутрашњи дрвени делови треба да су рендисани, да се неби жижак у пукотине дуварова или у дрвене делове могао лако завлачити и крити.

Прозори од патоса треба да су један метари 25 сантиметара до један и по метар уздигнути и могу бити шири но виши, а безусловно треба да имају капке и решетке. Сваки амбар треба да се подели бар у два, ако је могуће и у више пресека (преграда), да би свака поједина врста жита, која се у амбару прикупља, имала свој пресјек и ради одвајања новије ране, од старе. Врата и на амбару као и на кошу треба градити на средини дуже стране а не са зачеља. Унутра у амбару испред врата и испред пресека треба да има довољно слободног простора, за обаваљање радова, који се у амбару врше, као мерење ране итд.

Види чл. 5. и 13. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 8. — И кошеви и амбари морају имати сигурне затворе и треба да су ограђени шанцем или зидом или тврдим плотом. Ако су кошеви и амбари ограђени шанцем, онда се по шанцу може подићи жива ограда од дуда или гледичије (бодљикавог багрена) или од којег другог дрвета, које не распростире јако своје жиле, из којих изданке истерује. Непосредно око коша или амбара не треба садити и подизати дрвље, које даје лад и засењава зграде.

Види чл. 13. и 14: Зак. о општ. кошевима.

Чл. 9. — Рана општинска била она у кукурузу или у белом житу мора с времена на време да се претреса да се не би покварила. Она може да се поквари на разне начине и из разних узрока. Тако кукуруз може да се уплеснави (побуђа) и да се ужеже, када није потпуно зрео, када је влажан (сиров) у кош унесен, или у кошу закисне, а ако је влажан

(сиров) или закисао мора се нарочито и сушити. Буђав и ужежен кукуруз нема сласти, није ранљив и не може да клија.

На исти начин и из истих узрока може и ситна рана да се поквари као и кукуруз те да изгуби сласт, ранљивост и клицавост, нарочито пак нова рана (прве године по жетви) лако се може да ужеже па зато се с почетка и не сме у дебљем слоју да држи но 40 до 60 с. м., и при том мора опет чешће да се преврће да се не би загрејала и ужегла.

И једна и друга врста ране, ма како она била здрава, и ма не била нова, може још да се поквари и тим поводом, што се у њој закоти гагрица (жижак). Да се гагрица не би закотила, рану треба чешће претресати и превртати нарочито за време пролећа и пред јесен. Претресањем и превртањем ране, рана се не само суши и разлађује, те се тим разлађивањем спречава жежење ране, но се спречава пилење гагрице, јер без довољно топлоте у рани, она не може да оживи и да се испили и ако је њено јаје у зрну од ране снесено. Гагрица, када је се потпуно развила (добила крила) и претворила у лептирића (жижак —

мољац) може да се растера из коша или амбара разним јаким мирисима, но они не смеду да се употребе када ране има у кошу или амбару. Између тих средстава, најобичније је, кречење унутрашњих дуварова кречом, у који је усудо мало гаса или карболне киселине; но после тога зграда се мора дуже времена проветравати пре но што се рана у њу унесе. По маже у неколико да се гагричење ране спречи и то, кад се у амбару и кошу држе траве ђул, титрица, пшена, босиљак и овима подобно, јер мирис ових трава, докле је јак, не трпе лептирићи гагрице и бегају одатле.

Види чл. 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 10. — Штета, коју птице могу рани да причине, лакше може да се предупреди но штета од мишева и пацова. Да се штета од птица предупреди, довољно је то, да се врата и прозори могу уредно затворити и да испод стреје или иначе нема каквих отвора, кроз које могу тице у зграду ући. Спречити пак улазак мишева у кош и амбар теже је, па зато да би се штета од њих предупредила треба пуштати и држати мачке у амбару и кошу јер

оне најсигурније тамане и растерују ове штеточине. Осим тога ове се штеточине растерују од амбара и коша и тиме, ако се рупе испод амбара и коша у које се крију, запуше крпама, које су накатрањене или умочене у гас или карболну киселину, и ако се соје и стубови од амбара и коша премазују почешће катраном.

Чл. 11. — Кукуруз у клипу, ако је здрав и добар у кош унесен, и ако се добро чува, може да се држи пет година и неће за то време изгубити много од своје сласти, ранљивости и клицавости. Бела пак жита држе се добро три до четири године. Према овоме општинска је власт дужна да води надзор и бригу о томе да се рана у добром стању очува и дугим држањем не престари и своју вредност не изгуби. Чланом 28. Закона о кошевима, наређено је како се стара рана новом замењује.

Види чл. 20. и 28. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 12. — По члану 5. Закона о кошевима дужне су све општине да потпуно уреде своје

кошеве или новчане фондове до краја 1892. г. и да их дотле допуне и сав посао око овога сврше. Према овоме општине оне, у којима кошеви или амбари не постоје, или они постоје, но нису довољно ни онолико пространи колико према чл. 11. Закона о кошевима морају да буду, дужне су у року 1891. године или најдаље до конца месеца јуна 1892., да подигну нове потребне им кошеве или амбаре, ако никаквих немају, а ако имају дужни су исте да дограде према количини ране, која ће имати у њима да се држи. Кошеви и амбари односно величине, имају да се подигну, односно да се дограде, према броју пореских глава, који у дотичној општини постојао буде у првом полгођу 1891. год. Но где би општине одлучиле, да одмах приступе подизању потребних им кошева или амбара и попуњењу истих и то би желеле, да изврше још у течају ове 1890. године, оне ће за мерило величине потребних им кошева или амбара, узети број пореских глава, који је био у првом полгођу ове године, па према томе подићи ће кошеве или амбаре и попити исте, а доцније попуњаваће их само улозима приновљених глава.

Све пак општине дужне су, да своје кошеве и амбаре који постоје, али су рабатни, да оправе још у току све године и то најдаље до конца месеца новембра.

Види чл. 5., 11. и 15. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 13. — Рану, која се на дугу налази, општине су дужне, да приберу и у кош унесу до краја ове 1890. године и у колико је дотле сву не приберу, оне су дужне то прибирање продужити и у течају 1891. и 1892. год.

Види чл. 14. и 15. Правила и у-путстава.

Чл. 14. — Што се од ране, која се на дугу налази не прибере или не наплати до конца месеца новембра, 1892. године сходно члану 6. Закона о кошевима, попуниће се у току месеца децембра исте године подједнаким разрезом од свију пореских глава, које у другом полгођу те године постојале буду.

Но попуњавање ране или новчаних улога на наведени начин, има се вршити само због оних дужника, који су материјално тако про-

пали, да им је немогуће, да општини врате или плате рану, коју јој дугују, што се претходно о сваком таквом дужнику има да констатује одлуком општинског одбора. При прибирању пак старе ране и у опште оне, која на дугу буде, општинске власти треба да буду обазриве, да им који дужник не избегне враћање ране, који је у стању да је врати, да се не би због таквих дужника рана разрезом морала да попуњује.

Види чл. 13. и 15. Правила и у-путстава.

Чл. 15. — Где би у општини било већ толико ране или и више, колико је, према чл. 3. садашњег Закона о кошевима треба да има према броју пореских глава, и та је рана прикупљена на основу Закона од 22. октобра, 1854. године, ту се нова рана, односно новчани улози неће ни прикупљати но само која се на дугу налази, у колико може још да се покупи до одређеног рока, а од почетка 1891. године водиће се тачан рачун о приновљеним главама и од њих ће се рана прибирати и у кош или амбар уносити. На крају 1892. год.

мора дакле у кошу бити не само сва рана, која је прикупљена на основу Закона од 22. октобра, 1854. год., но и она, која је прикупљена на основу садашњег Закона од глава, које су приновљене у течају 1891. и 1892. године.

Види чл. 3. Зак. о општ. кошевима
— и чл. 13. и 14. Правила и упутстава.

Чл. 16. — Општине, вароши и варошице које одлучиле буду, да оснују новчаним уложима кошевски фонд, дужне су да приступе прикупљању новчаних улога почетком 1891. године и дужне су да га сасвим покупе до краја 1892. године. Ово прикупљање може бити уз полугодишњи порез или засебно, но у сваком случају прикупљени улог, ма колики он био, мора се најдаље за три месеца после наплате уложити код којег новчаног-завода ради капиталисања и о томе показати рачун на концу године Министру Народне Привреде и Главној Контроли.

Исто тако општине су дужне подносити рачун о кошевској рани Главној Контроли и извештај Министру Народне Привреде сходно

члану 21. Закона о кошевима и пре одређеног рока (члан 5. Закона) за потпуну попуњу кошева.

Види чл. 5. и 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 17. — Пошто се крајем 1892. године подпуно попуње кошеви раном или фондови новчаним уложима према броју пореских глава за друго полгође те године, онда ће се сваке слеђујуће године кошеви или новчани фондови попуњавати раном или новчаним уложима само од приновљених глава (чл. 5. Закона).

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 18. — Рана или новчани улози, који имају да се прибирају на крају године сходно члану 20. Закона о кошевима, прибираће се и од приновљених пореских глава, поред улога, које оне за се имају да уложе.

Види чл. 16. и 29. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 19. — Сва рана у општинским кошевима и амбарима и сви новчани улози за кошевски фонд, стоје под непосредним рукова-

њем и надзором дотичне општинске власти, и оне су дужне о овоме повереном им аманету својих грађана савесно да воде бригу. Тога ради општински судови дужни су у договору с општинским одбором, да одреде из лица општинског часништва органе на две године дана, који ће кошевском раном руковати и који ће новчане улоге примати (члан 16. Закона) и у име општинског суда у новчани завод улагати. О овоме наименовању органа за руковање кошевском раном и фондом дужан је општински суд, да састави протокол (записник), који ће имати да потпишу и лица, која су одређена за руковање, и дужан је о томе наименовању, да извести надзорну власт.

Исто тако о учињеној промени ових лица мора постојати одборско решење и записник и општински суд дужан је и о томе извести надзорну власт.

Наименовање лица за руковање кошевском раном и фондом, кад се оно не врши у течају године услед какве оправдане потребе, но зато што су одређена лица своју двогодишњу службу на том послу одслужила, па не желе даље да стану, вршиће се свагда у почетку године

и то у току месеца јануара, да би нови руковаоци ране могли примити даље руковање погоднијем закључку књига и рачуна о рани и новчаном фонду.

Види чл. 4., 16. и 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 20. — Општински суд и општински одбор дужни су чешћим прегледом и контролисањем да се уверавају о исправности кошевске ране и кошевског фонда. Код ране треба водити бригу не само о исправности њене количине но и о томе да се она у добром стању очува. Тога ради општински је суд дужан одређеним руковаоцима ране да ставља на расположење радну снагу и средства, која су потребна за обављање послова ради одржања ране у добром и исправном стању.

Ради контролисања количине, може се наредити премеравање ране кад се год за потребно нађе, но она на крају сваке године мора се извршити и по резултату тог премеравања рачунске књиге о рани закључити. Оно што се мерењем у готовини нађе, то ће се у

књиге забележити а што према рачуну не достаје, то треба одма тражити да се види где је.

Ако је рана, која је у кош унесена, била нова код такве ране, после једне године стајања, може се показати мањак, који је предвиђен чланом 20. Зак. о кошевима, и ако он у ствари постоји треба га признати. Што пак преко тога не достоје, а уредним рачунима не доказује се где је, треба од руковалаца тражити да одмах накнаде.

Добра рана, не мора показати баш онолики проценат сасушења, колики је предвиђен чл. 20. Зак. о кошевима, па за то ако се мерењем нађе, да он у толикој мери не постоји, онда ће се у рачунима о рани одбијати само онолики проценат на сасушење, колики је премеравањем нађен.

Види чл. 4., 16. и 20. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 21. — Новчани улози улажу се у новчане заводе на уложну књижицу, која има да гласи на општински суд дотичне општине и не сме ни у којем случају гласити на какво

лице. Уложне књижице дужан је општински суд да чува у својој каси.

Кад се појави потреба да општина мора да дигне неки део свога улога или цео, дужна ће бити да га диже само на књижицу, на коју је уложен; но онај део њеног капитала, који је каматом (интересом) приплођен на уложену суму, не сме ни у којем случају дизати, но га мора оставити по истој уложној књижици на даље приплођавање.

Било да се диже неки део уложеног капитала или цео, дићи се може само онда, пошто је предходно сљедовало решење општинског одбора, о којем мора постојати записник, потписан од чланова, који су решавали.

Види чл. 17. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 22. — Кад зајмопримци ране из општине, вароши и варошица враћају својој општини позајмљену количину ране, они то враћају у новцу и то само у оној суми, колико је издато за куповину ране, која је издата зајмопримцима (члан 24. Закона). Но ако би варошке општине имале своје кошеве и амбаре за држање и чување ране у натури, они могу

то учинити, но с оним процентом, који је предвиђен чланом 25. Закона о кошевима, а општине су у овом случају дужне позајмљену рану да приме у натури.

Са примљеним новцем, односно раном, од зајмопримаца, општина ће поступити по прописима ових Упутстава. Но варошке општине могу враћену позајмицу у натури и уновчити, продајући рану јавном лицитацијом и са добиеном отуда сумом новца, поступиће по члану 7. Закона о општ. кошевима.

У колико се продајом ране не попуни првобитно издана сума, попуњаваће се на начин, како је чланом 29. Закона о кошевима предвиђено.

Види чл. 7., 24., 25. и 29. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 23. — Било да се тражи рана на зајам ради изхране или за семе, општински је суд дужан ову тражњу, да сматра као хитан предмет и дужан је у року од три дана, да је изнесе општинском одбору на оцену и решење.

Кад општински одбор реши, да се коме лицу учини позајмица, он ће уједно решити и о количини, која ће имати, да му се изда.

Кад је следовало одборско решење, да се позајмица може учинити, општински суд наредиће, да се то решење одмах изврши. Издавање ране врше лица, која раном рукују, но општински одбор може наредити, да присуствују један или два члана одбора. Исто тако општински одбор може наредити, да присуствују један или два члана одбора и пријему ране приликом попуњавања коша (члан 5. Закона) и приликом пријема ране у кош од лица, која су је на зајам узела била.

Рану и при примању у кош или амбар и при издавању треба мерити општинским кантаром.

Види чл. 5. и 22.—25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 24. — При пријему ране од зајмопримаца и то како оне, која је прикупљена била на основу Закона о кошевима од 22. октобра, 1854. године, тако и оне, која прикупљена буде на основу садашњег Закона, узима се проценат на сасушење, и то на кукуруз 30%, а на ситну рану 8%; но у књигама, у којима се тај пријем бележи, бележи се за се коли-

чина, која је издана била, па са натраг прима а за се, поред тога, количина процента, која је наплаћена.

Види чл. 22.—25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 25. — Књига за вођење рачуна о кошевској рани и кошевском новчаном фонду има се устројити и водити по обрасцу под „А“. Књига ова мора бити прошивена, странама обележена (пагинирана) и печатом дотичног општинског суда и потписима председника и чланова потврђена.

На левој или непарној страни ове књиге уводе се редом сва примања, која сљедовала буду а на десној или парној страни уводе се редом сва издавања.

У првој уздужној рубрици на страни примања бележи се редни број, под којим је ко записан, који је улог положио или позајмицу и њој припадајући проценат вратио. У другој рубрици бележи се дан, (датум) месец и година кад је то било. У трећој рубрици записује се име и презиме лица, које улог полаже, или позајмицу враћа. У четвртој рубрици записује се место одакле је то лице. У једној

од сљедујући пет рубрика бележи са количина оне врсте ране, коју је уложио или као позајмицу вратио, и то, ако је уложио у кукурузу, количина, коју је уложио, бележи се у рубрици „кукуруз“, а ако је уложио у ситној рани, онда у рубрици дотичне ситне ране. У једној пак од даље сљедујућих пет рубрика, бележи се количина наплаћеног процента на позајмицу и то у рубрици дотичне врсте ране, а у рубрици „у новцу“ бележи се сума наплаћеног новчаног улога.

Исто тако на страни издавања у првој уздужној рубрици бележи се редни број, под којим је оно лице записано, коме је позајмица учињена или кошевски новчани улози на капиталисање предани, у другој рубрици бележи се дан (датум) месец и година, када је шта издано, у трећој име и презиме лица, коме је позајмица учињена или назив новчаног завода коме је новац на капиталисање предан; у четвртој бележи се место у коме је новчани завод а у једној од сљедујућих пет рубрика бележи се количина издане ране и то у рубрици дотичне врсте ране. У рубрици „на растур“, бележи се у рубрици дотичне врсте

ране, она количина мањка, која на концу године премеравањем ране буде нађена. И на послетку у рубрици „у новцу“ бележи се сума новца, која је дотичном новчаном заводу на капиталисање предана.

На крају сваке године сумирају се сва поједина примања и сва поједина издавања, суме се запишу у дотичној рубрици испод својих сабирака и књига се закључује.

Ово закључење књиге потврђује председник и чланови општинског суда и лица односно лице, које је раном руковало, који се на закључку књиге подписују.

Сумирање појединих примања и сумирање појединих издатака о кошевској рани и бележење сума у књизи, може се вршити и онда, кад се врши преглед и контролисање стање кошевске ране, но књига се не закључује.

Види чл. 16. и 26. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 26. — Величина ове књиге о кошевској рани зависи од броја пореских глава дотичне општине. Колика ће пак ова књига имати

да буде за једну општину, односно колико ће бити потребно табака за ту књигу, сазнати се може из слеђујућег:

На свакој страни примања и на свакој страни издавања једног табака може да стане 20 до 25 линија за увођење појединих примања односно издавања, сваки табак има четири стране, и по томе на сваки табак може да стане 80 до 100 линија, осим првога и последњег табака, који у књигу увезани буду, јер се код ових по једна страна губи. Према овоме књига ова на 500 пореских глава изнеће 13 до 15 табака.

Књигу ову води лице, које у дотичној години кошевском раном рукује, односно оно лице, које општински суд у договору са општинском одбором за то одреди.

Чл. 27. — Извод о стању кошевске ране годишњи рачун које се према члану 21. Закона о кошевима има на крају године поднети Главној Контроли и Министру Народне Привреде, саставља се по обрасцу под „Б“. Но за Главну Контролу поред обрасца под „Б“ имају се још саставити: списак лица, од ко-

јих је улог на име кошевске ране примљен по обрасцу „В“ и списак дужника кошевске ране по обрасцу под „Г“ и изводу прикучити.

Спискови ови под В и Г састављају се на основу књиге о кошевској рани,

На изводу који се подноси Главној Контроли, треба даље испод суме новчаног кошевског капитала, исложити за ону суму која се затекне у готовини и монету новца, у којој она постоји, а за суме што се налазе код новчаних завода, треба за доказ приложити оверени прорачун дотичног завода.

Види чл. 19. Зак. о општ. кошевима, — и формуларе на стр. 73.—76.

Књига кошевске хране општине Н. среза Н., округа Н.

1) Лева страна:

Број Дан, месец и година	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	ПРИМЉЕНО										у новцу динара пара	ПРИМЕДБА	
		КИЛОГРАМА												
		Улога					Процента							
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника	овса	кукуруза	пшенице	ражи	јечма			крупника

2) десна страна:

Број Дан, месец и година	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	ИЗДАТО					НА РАСТУРУ					у новцу динара пара	ПРИМЕДБА	
		КИЛОГРАМА												
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника	овса	кукуруза	пшенице	ражи	јечма			крупника

Извод стања кошевске хране општине Н. (среза Н., округа Н.) за рачунску 191 . . год. састављени према главној књизи.

1.) Лева страна

Редни број	САДРЖАЈ	ПРИМЉЕНО						ПРИМЕДБА	
		КИЛОГРАМА					у новцу		
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника			овса
							Дин.		
1	По закљученом рачуну за прошлу 191. год. остало је . . .								
2	Поглавној књизи из које се списак под % прилаже прикупљено је у току ове 191... год. главнице	11.000							
3	На ову количину прикупљене хране, узето је процента, као што се из истог списка под % види	2.100							
	Свега . . .	13.100							
	Кад се на страни означени издатак од ове суме одбије у . .	4.000							
	Онда остаје у готовини	9.100							
	Што чини свега . . .	13.100							

Децембра 189... год.
у Н. . .

Руководалац,

2) Десна страна.

Редни број	САДРЖАЈ	ИЗДАНО						ПРИМЕДБА	
		КИЛОГРАМА					у новцу		
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника			овса
							Дин.		
1	По главној књизи, из које се списак под % прилаже налази се на позајмици	3.200							
2	По премеру извршеном 25 децембра 189.. године, нађено је мањка, који се има рачунати на растур и мишоједину, као што се из под % записника види	800							
	Свега . . .								

Председник суда
општине Н..

Чланови:

Списак лица од којих је улог на име кошевске хране примљен.

Текући број	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	ПРИМЉЕНО										у новцу динара пара	ПРИМЕДБА			
		КИЛОГРАМА														
		Улог					Процент									
		Одакле је	кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника	овса	кукуруза	пшенице	ражи			јечма	крупника	овса

Списак дужника кошевске хране којима је на позајмицу дита :

Број	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	Одакле је	ИЗДАНО					ПРИМЕДБА
			КИЛОГРАМА					
			кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника	

ЗАКОН

О НАКНАДИ ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ ЗЛОНА-
МЕРНОМ ПАЉЕВИНОМ И НАМЕРНИМ ПРО-
ТИВЗАКОНИМ ПОНИШТАЈЕМ СТВАРИ
од 20. марта, 1892. год., са изменама и допунама од
23. децембра, 1903. год.

ЗАКОН

О НАКНАДИ ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ ЗЛОНАМЕРНОМ ПАЉЕВИНОМ И НАМЕРНИМ ПРОТИВЗАКОНИМ ПОНИШТАЈЕМ СТВАРИ

од 20. марта, 1892. год., са изменама и допунама од
23. децембра, 1903. год.

Чл. 1. — Сваку штету учињену злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем необезбеђених ствари, као и крађом: стоке, земљоделских алата, хране (људске и сточке), воћа, живине, кошница и пољских ограда, у атару сеоске општине и пољским имању варошких општина, дужна је оштећеном, на његов захтев, да накнади она општина, у атару које је кажњиво дело извршено, ако се кривац не ухвати у року од 30 дана, од кад је иследна државна власт извештена о извршењу кривичног дела; а ако је кривац

ухваћен, па накнада штете од њега не може да се изврши, онда накнаду плаћа општина, из које је кривац.

Прво на накнаду штете, по крађама, застарева, ако се оштећени у року од 5 дана не пријави општинском суду, да му је учињена.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 2. — Ако се између две или више општине породи распра о месту, где је ово дело учињено, накнада ће се оштећеном платити из касе свију тих општина подједнако, а доцније сви плаћени делови ставиће се на терет оној општини, која се у смислу члана 7. Закона о општинама огласи за одговорну.

Види чл. 7. Зак. о општинама.

Чл. 3. — Штета се свака процењује преко вештака и исплаћује у новцу.

Види §§. 253.—257. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 4. — У свима питањима ове накнаде сваку општину представља и заступа њен заступник, изабран у смислу тач. 6. чл. 70. За-

кона о општинама, а где њега нема, председник општинског суда (чл. 26. Зак. о општинама).

Види чл. 26. и 70. Зак. о општин.

Чл. 5. — Штету оцењују на лицу места под руковођењем иследне државне власти три вештака, који се заједно са замењеницима бирају по пропису §. 251. Закона о поступку судском у грађанским парницама.

Једног од тих вештака бира оштећеним другог заступник општине, а оба вештака бирају трећег.

Види §. 251. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 6. — У случају Чл. 2. овог Закона, све општине преко свог заступника бирају заједнички једнога вештака. На случај, да се не могу сложити у избору, онда ће га изабрати иследна власт.

Чл. 7. — Ако једна страна не хтедне изабрати вештака, изабраће га иследна власт, пазећи на лица, која су оштећени помињали (§. 248. Грађ. Судског Поступка.).

Изосталог вештака заступа у раду његов заменика.

Види §. 248. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 8. — Ако се штета не може посредством вештака одредити, онда ће количину штете оштећени заклетвом одредити, која ће се извршити од свештеника у присуству иследне државне власти.

Чл. 9. — Првостепени Суд има право умерити оштету, коју је оштећени заклетвом одредили, ако одговорна општина наведе разлоге, да је иста претерана.

Чл. 10. — За оцењивање штете важе у свему прописи §§. 253.—257. Грађ. Судског Поступка закључно.

Види §§. 253.—257. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 11. — Иследна државна власт заклеће вештаке пре извршеног вештачења, према пропису §§. 253. до 259. Грађ. Судског Поступка.

Види §§. 253.—259. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 12. — Одговорна општина плаћа вештаку на име дијурне три динара дневно.

Чл. 13. — За двадесет дана, од дана протеклог рока, одређеног чланом 1. на захтев оштећеног, дужна је иследна државна власт дело извидити и акта предати првостепеном суду на пресуђење.

Чл. 14. — Оштећени положиће заклетву да му је учињена злонамерна паљевина, крађа и поништај ствари. Заклетву ће извршити свештеник у присуству иследне државне власти. Заклетва за паљевину и поништај ствари гласи: „Заклињем се јединим Богом и свим оним, што ми је по закону најсветије, и на овом свету најмилије, да нисам злонамерно извршио паљевину или намерно поништио ствари, нити сам на то другога наговорио, и да не знам, ко ми је ову паљевину и поништај ствари учињено; и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света. Амин.“

Заклетва пак за крађе гласи овако: „Заклињем се јединим Богом и свим оним, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ми је крађа учињена, да нисам на то другога наговорио, нити знам, ко ми је

исту учинио, и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и овога и онога света Амин.“

Ако оштећени на први позив иследне државне власти изјави, да се неће клети, нема права тражити накнаду штете од општине.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 15. — Заклетва оштећеног потпун је доказ, да су: паљевина, крађе и поништај ствари злонамерно извршени, осим ако увиђај иследне државне власти, чињен на лицу места, где је дело извршено или сведоци под заклетвом испитани, код иследне државне власти, противно не доказује.

Но ако је оштећени пресудом судском лишен грађанске части, или је под полицијским надзором, под стечиштем или старатељством онда не може заклетву као доказ употребити.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 16. — Испит сведока саопштиће иследна државна власт обема странама, да своје примедбе даду. Лица које стоје у односима

прописаним у §§. 210., 211., 212. и 215. Грађ. Суд. Пост. према оштећеном, изузимају се од сведочења.

Види §§. 210.—212. и 215. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 17. — Ако избор вештака, оцена штете, рад иследне власти није извршен по овоме Закону, учиниће првостепени суд своје примедбе, по којима је иследна државна власт дужна у свему поступити и понова акта вратити првостепеном суду на пресуђење у року одређеном чланом 11. овог Закона. Првостепени суд донеће пресуду без присуства парничних страна, којом ће досудити оштећеном од одговорне стране две трећине од процењене штете, или ће га од тражења исте као незаконитог одбити. Ова је пресуда одмах извршна.

Пресуду дужан је првостепени суд за пет дана, од дана пријема акта од иследне државне власти, донети и послати надлежној власти; а за других пет дана дужна је надлежна власт предати пресуду обема странама.

Чл. 18. — При спроводу акта првостепе-

мом суду иследна државна власт наплатиће три динара таксе од одговорне општине и на акта утиснути за судски рад.

Чл. 19. — Одговорна општина и оштећени могу се за накнаду штете наравнати код општинског суда (§ 6. Грађ. Суд. Поступка).

Види §. 6. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 20. — Оштећени поднеће пресуду или поравнање извршној државној власти, која је, за три месеца од дана пријема, дужна наплату пзвршити од одговорне општине, — осуђе-ног лица, сходно чл. 3. овог Закона и пре-дати оштећеном.

Општинске и државне органе власти ка-зниће надзорна власт од 30 до 60 динара нов-чано у корист државне касе, на тужбу оште-ћеног, кад пресуду или поравнање не изврше у горњем року и оштећеном не предаду до-суђену штету.

По чл. 20. Зак о накнади штете учи-њене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, оште-ћени ради извршења пресуде или порав-

нања има да се обрати извршној држав-ној власти и од пријема пресуде од стране ове власти тече и тромесечни рок, по и-стеку кога би оштећени, ако у потражи-вању не би био измирен, могао обезбе-ђење да тражи. — О. о. 7. септембра, 1905. год., Бр. 8441.

Ни једном одредбом Закона о на-кнади штете учињене злонамерном паље-вином и намерним противзаконим пони-штајем ствари, није одузето оштећеном право, да може обезбедити своје потра-живање према одговорној општини по извршној пресуди или поравњењу. По томе, у недостатку друкчијих специјалних законских одредаба овде важе одредбе Грађанског Законика и Закона о Грађан. Суд. Поступку, а по њима у опште оште-ћени и има права да се обезбеђује пошто испуни законске услове. Што се самог времена обезбеђења тиче, са обзиром на прописе поменутог Закона о накнади као специјалног, има се узети да оштећени може да тражи код суда обезбеђење само по устеку тромесечног рока који је чла-ном 20. одређен. Ово ограничење рока умесно је и оправдано с тога разлога, — што по чл. 22. истог Закона и оп-штини припада право да само у истом — тромесечном року оштету наплати од

грађана разрезом по главама. Кад се дакле рокови чл. 20. и 22. као истоветни поклапају, онда се по Закону не може узети да општина није испунила на време своју обавезу, ако тај Законом одређени рок није прошао. Противним поступањем изгубило би важност благодејање рока из чл. 22. и општине би биле изложене неприлици, да под теретом стављених обезбеда исплаћују оштету одмах, дакле пре одређеног рока. Поред јасног циља, да се ујемченом одговорношћу општине за накнаду сачува приватна својина од злонамерне паљевине и противзаконог поништаја ствари, у поменутом Закону довољно је означена још и намера, да се тужилац обештети у што краћем року. Зато се обвеза општине као осуђене стране, да измири оштећенога у одређеном року, не може одлагати са повредом прописа о томе у чл. 20. и 22. ни у ком случају, било да општина у том року прирезом наплати досуђену суму или не. На основу свега изложеног, јасно је, да по Закону о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари оштећени има право да пресудом (или поравнањем) досуђену накнаду штете, причињене па-

љевином или поништајем ствари, предвиђеним Законом о Грађан. Суд. Поступку, али само по истеку тромесечног рока, одређеног чланом 20. Закона о накнади. — Нач. о. о. с. 8. јуна, 1898., Бр. 5215.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 20. а. — За кривоклетство оштећеног из Чл. 14. овог Закона надлежан је поротни суд оног округа, у ком је заклетва положена. Поротни суд саставља се и суди по Закону о пороти.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 21. — Ако кривац, ухваћен у року одређеном Чл. 1., буде осуђен, па се наплата из његове имовине по пресуди судској или паравнању не може да изврши због немаштине према уверењу надлежне власти, онда ће оштећени извршење пресуде или поравнања тражити од општине из које је кривац.

На случај да кривац буде ослобођен од

иследне власти или суда, оштећени има права тражити накнаду штете од општине у којој је дело учињено.

Измене и допуне од 22. децембра, 1903. год.

Чл. 22. — Суд одговорне општине у споразуму са одбором, досуђену штету руспоредује на поједине грађане своје општине по пореским главама и наплаћује у року, који је означен у предњем члану.

Чл. 23. — Одговорна општина плаћа таксу за вештачење прописану Законом о таксама, дијурну иследној власти и све остале трошкове.

Чл. 24. — Оштећеном застарева право на накнаду штете од одговорне општине, ако исту није тражио за два месеца, од дана, кад му је штета причињена; а само у случајевима предвиђеним у члану 21. застарева за два месеца, од дана кад оштећени добије решење од надлежне власти, да се осуда по пресуди нема откуд да наплати од осуђеног; или од дана од кад се оштећеном саопшти решење или пресуда којом се кривац ослобођава.

Чл. 25. — Кад се кривац доцније пронађе, суд ће га поред казне осудити да врати општини досуђену накнаду штете у новцу заједно са интересом 10% годишње, рачунајући од дана кад је општина оштету платила оштећеном, као и све трошкове учињене око извиђања и пресуђења. Наплаћена штета вратиће се грађанима осуђене општине, колико је од кога наплаћено заједно са припадајућим интересом.

Чл. 26. — Овај Закон ступа у живот...

